

DR. LEHÓCZKI BALÁZS,
DR. SZÉPLAKI-NAGY GÁBOR,
DR. BALOGH ZSOLT,
DR. DARÁK PÉTER PHD,
DR. SZABÓ ANNAMÁRIA ESZTER PHD

Felsőbírósági Jogesetek

AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA, A KÚRIA ÉS AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG KÖZIGAZGATÁSI TÁRGYÚ DÖNTÉSEI

I.a.)
Az Európai Unió Bíróságának folyamatban lévő ügyei:¹

BÍRÓSÁG

T-778/16 Írország kontra Bizottság
(Állami támogatások)

A Bizottság 2016. augusztus 30-án ismertetett határozatában megállapította, hogy az Apple amerikai vállalat a 2003-2014 közötti időszakban az állami támogatásokra vonatkozó uniós szabályokba ütköző jogellenes adókedvezményekben részesült Írországban. A Bizottság számítása szerint az indokolatlan adóelőny összege a 13 milliárd eurót is elérheti.

A Bizottság szerint Írország az Apple-lel kötött adómegállapodások keretében jóváhagyta, hogy az Apple csoport két, Írországban bejegyzett és a csoport európai értékesítéseiből származó árbevétel és nyereséget kezelő vállalkozása olyan módon állapítsa meg az adóköteles nyereség összegét, amely nem felel meg a gazdasági realitásoknak: a két vállalkozás értékesítési nyereségének csaknem teljes egészét ugyanis belső felosztással egy ún. központi iroda nyereségeként tüntették fel. A Bizottság vizsgálata kimutatta, hogy a központi irodák csak papíron léteztek, viszont a nyereségüként elkönyvelt összegek az ír adójog specifikus rendelkezései értelmében – melyek már nincsenek hatályban – egy országban sem voltak adókötelesek.

E jogellenes gyakorlat miatt az Apple más vállalkozásoknál lényegesen kevesebb adót fizetett, amivel jogosulatlan versenyelőnyhöz jutott. A Bizottság ezért úgy rendelkezett, hogy Írországnak vissza kell fizetnie a jogellenes támogatást az amerikai céggel.

C-258/15 Salaberria Sorondo
(Életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés a közszférában)

A spanyolországi Baszkföld rendőrsége egy rendőrök felvételére irányuló versenyvizsgát szervezett, amelynek a jelentkezési feltételei között kikötötték azt, hogy a jelöltek nem lehetnek idősebbek 35 évesnél. E korlátozás alkalmazására azért volt szükség, mert a sikeres jelentkezőknek jelentős fizikai igénybevétellel járó bevetéseken is részt kell majd venniük.

Gorka Salaberria Sorondo, aki a versenyvizsgára való jelentkezése időpontjában már betöltötte a 35. életévét, a spanyol bíróságok előtt vitatja az életkoron alapuló fenti korlátozás jogszerűségét. Álláspontja szerint e korlátozás a munkavégzés területén való egyenlő bánásmódról szóló 2000/78/EK irányelvbe ütközik, amely kifejezetten tiltja a munka világában az életkor miatt történő hátrányos megkülönböztetést.

Az ügyben eljáró spanyol bíróság arra a kérdésre vár választ az Európai Bíróságtól, hogy a kérdéses korlátozás összhangban van-e az irányelv rendelkezéseivel.

I.b.)
Az Európai Unió Bíróságának döntései:²

1.
Ügyszám: A Bíróság 2016. október 19-i ítélete a C-501/14. sz. EL-EM-2001 ügyben

Tárgy: Közúti közlekedés – 561/2006/EK rendelet – A gépjárművezetővel szemben kiszabott bírság – A szállítási vállalkozással szemben hozott, a szankció végrehajtásához szükséges intézkedések – A jármű visszatartása

¹ A folyamatban lévő ügyekről az összeállítást LEHÓCZKI BALÁZS (Európai Unió Bírósága Sajtó- és Tájékoztatási Osztály, Luxembourg) készítette.

² A jogeseteket (1.) LEHÓCZKI BALÁZS (Európai Unió Bírósága Sajtó- és Tájékoztatási Osztály, Luxembourg) és (2., 3.) SZÉPLAKI-NAGY GÁBOR (Legfőbb Ügyészség) szerkesztette.

A döntés:

A járművezetője által elkövetett szabálysértés miatt felelősségre nem vont szállítási vállalkozás gépjárművének a járművezetőre kiszabott bírság megfizetéséig való visszatartását elrendelő magyar jogszabály nincs összhangban az uniós joggal.

Jogi háttér, tényállás és a nemzeti bíróság kérdése:

A C-287/14. sz. Eurospeed ügyben 2016 júniusában meghozott ítéletében a Bíróság kimondta, hogy nem ellentétes az uniós joggal az a magyar szabályozás, amely a járművezetőt alkalmazó szállítási vállalkozás mellett vagy helyett a járművezető felelősségét állapítja meg a közúti szállításra vonatkozó rendelkezések megsértéséért.

A mostani ügyben a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság azt szeretné megtudni a Bíróságtól, hogy a szabálytalanságot elkövető járművezető megbírságolásakor megengedhető-e, hogy a hatóságok a bírság megfizetésének biztosítékként visszatartsák a szabálysértés pillanatában az általa vezetett, de nem az ő, hanem a munkáltatója tulajdonában álló gépjárművet.

A kérdés egy olyan ügyben merült fel, amelyben az EL-EM-2001 nevű bolgár szállítási vállalkozás egyik sofőrjét a közúti szállításra vonatkozó uniós szabályok megsértése miatt 400 000 forint összegű bírság megfizetésére kötelezték a magyar hatóságok. A magyar hatóságok emellett – anélkül hogy az elkövetett szabálytalanságért a szállítási vállalkozás felelősségét is megállapították volna – a pénzbírság megfizetéséig elrendelték a szabálysértés során használt és a szállítási vállalkozás tulajdonában álló tehergépjármű visszatartását.

A Bíróság döntése és annak indokolása:

Ítéletében a Bíróság mindenekelőtt megállapítja, hogy a közúti szállításról szóló 561/2006/EK rendelet kifejezetten felhatalmazza a tagállamokat arra, hogy a szállítási vállalkozásokat az alkalmazásukban álló járművezetők által elkövetett jogsértésekért „teljes mértékben felelősnek” tartják. Következésképpen egy olyan biztosítási intézkedés elfogadása, mint a jármű visszatartása, amelyet a szállítási vállalkozással szemben az általa foglalkoztatott járművezető által elkövetett szabálysértésért az e szabálysértés miatt alkalmazott szankció végrehajtásának biztosítása érdekében hoztak, önmagában összeegyeztethető az uniós joggal.

A Bíróság ugyanakkor emlékeztet arra, hogy a rendelet arra kötelezi a tagállamokat, hogy a közúti szállításra vonatkozó szabályok megsértése esetén hatékony, arányos, visszatartó erejű és diszkriminációmentes szankciókat alkalmazzanak. Márpedig a jelen ügyben egyértelmű, hogy a jármű visszatartására irányuló intézkedést a magyar hatóságok egy olyan eljárásban hozták meg, amelyet kizárólag a járművezetővel szemben folytattak le, akinek a felelősségét meg is állapították.

Ezzel kapcsolatban a Bíróság kimondja, hogy bár a szabálysértés elkövetésénél használt gépjármű visszatartása a

jelen ügy körülményei között is alkalmas a rendelet által a közúti biztonság javítása érdekében követett célok megvalósítására, egy olyan szállítási vállalkozás tulajdonában lévő jármű visszatartása, amelynek felelősségét közigazgatási eljárásban nem állapították meg, túllép az e célok megvalósításához szükséges mértéken, és így nem tartja tiszteletben az arányosság követelményét.

A Bíróság ugyanis úgy találja, hogy a járművezetőre kiszabott bírság megfizetésének biztosítására léteznek a szabálysértésért felelősségre nem vont szállítási vállalkozás járművének visszatartásával megegyező mértékben alkalmas, de kevésbé korlátozó és kevésbé aránytalan intézkedések, beleértve különösen a járművezető vezetői engedélyének a bírság megfizetéséig való bevonását, felfüggesztését vagy korlátozását. Ezen utóbbi intézkedés ugyanis lehetővé teszi a szállítási vállalkozás számára, hogy a bírság megfizetésétől függetlenül másik járművezetőt jelöljön ki, aki vezetheti az érintett járművet.

Minderre tekintettel a Bíróság megállapítja, hogy a járművezetője által elkövetett szabálysértés miatt felelősségre nem vont szállítási vállalkozás gépjárművének a járművezetőre kiszabott bírság megfizetéséig való visszatartását elrendelő magyar jogszabály nincs összhangban a rendelet szabályaival.

2.

Ügyszám: Az Európai Unió Bírósága 2016. szeptember 13-ai ítélete a C-165/14. sz. és a C-304/14. sz. ügyekben

Tárgy: Előzetes döntéshozatal – Uniós polgárság – Az EUMSZ 20. és EUMSZ 21. cikk – 2004/38/EK irányelv – Harmadik állam büntetett előéletű állampolgárának valamely tagállamban való tartózkodási joga – Két kiskorú, uniós polgár gyermek felett kizárólagos felügyeletet gyakorló szülő – A tartózkodás szerinti tagállam állampolgárságával rendelkező egyik gyermek – Egy másik tagállam állampolgárságával rendelkező másik gyermek – E felmenő számára a tartózkodási engedély megadását e személy büntetett előélete miatt kizáró nemzeti szabályozás – A tartózkodás megtagadása, amely a gyermekek számára az Unió területe elhagyásának kötelezettségét eredményezheti.

Az ügy:

Két, nem uniós tagállam állampolgárával büntetett előéletük miatt tartózkodási engedély megtagadására vonatkozó határozatot, illetve kiutasítási határozatot közöltek azon kiskorú gyermekeik állampolgársága szerinti, a fogadó tagállam hatóságai, akik felett felügyeletet gyakorolnak és akik uniós polgárok. A Rendón Marín egy spanyol állampolgárságú fiúgyermek és egy lengyel állampolgárságú lánygyermek apja és felettük kizárólagos felügyeletet gyakorol. A két kiskorú gyermek mindig Spanyolországban lakott. CS egy brit állampolgárságú gyermek anyja, és a gyermek CS-sel tartózkodik az Egyesült Királyságban, és felette CS kizárólagos felügyeletet gyakorol.

A sajtó figyelmét arra szükséges felhívni, hogy a kérdést előterjesztő brit bíróság a C-304/14. sz. ügyet az anonimitás megőrzésével terjesztette elő, és ilyen tartalmú határozatot (Anonymity Order) hozott CS gyermeke érdekeinek védelme céljából.

A Tribunal Supremo (Spanyolország legfelsőbb bírósága) és az Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) London (a londoni fellebbviteli bíróság bevándorlási és menekültügyekben eljáró tanácsa, Egyesült Királyság) azt kérdezi a Bíróságtól, hogy önmagában a büntetett előélet igazolhatja-e a tartózkodási jog megtagadását vagy a kiutasítást nem uniós tagállam olyan állampolgára esetében, aki kiskorú uniós polgár felett kizárólagos felügyeletet gyakorol.

A döntés:

Az EUMSZ 21. cikket és az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely kizárólag azzal az indokkal írja elő a tartózkodási engedély megadásának az olyan harmadik állam állampolgárával szembeni automatikus megtagadását, aki a fogadó tagállamtól eltérő tagállam állampolgárságával rendelkező, általa eltartott és a fogadó tagállamban vele élő kiskorú, uniós polgár gyermek szülője, hogy ez a személy büntetett előéletű.

Az EUMSZ 20. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az ugyanezen nemzeti szabályozás, amely kizárólag azzal az indokkal írja elő a tartózkodási engedély megadásának az olyan harmadik állam állampolgárával szembeni automatikus megtagadását, aki kiskorú, uniós polgár gyermekek szülője, és felettük kizárólagos felügyeletet gyakorol, hogy az érintett büntetett előéletű, amikor ez a megtagadás azzal a következménnyel jár, hogy ezeknek a gyermekeknek el kell hagyniuk az Unió területét.

A döntés indokolása:

A Bíróság ítéleteiben először is úgy ítéli meg, hogy az uniós joggal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely automatikusan kizárólag azzal az indokkal tagadja meg a tartózkodási engedélyt vagy írja elő a kiutasítást nem uniós tagállam olyan állampolgárával szemben, aki kiskorú uniós polgár felett kizárólagos felügyeletet gyakorol, hogy ez az állampolgár büntetett előéletű, amennyiben ez a megtagadás vagy ez a kiutasítás a gyermeket arra kényszeríti, hogy elhagyja az Unió területét.

A Bíróság mindenekelőtt elmagyarázza, hogy az uniós polgárok és családtagjaik szabad mozgásáról és tartózkodásáról szóló irányelv³ azon uniós polgárokra és családtagjaikra

alkalmazandó, akik olyan tagállamba utaznak, vagy olyan tagállamban tartózkodnak, amelynek nem állampolgárai. Következésképpen ez az irányelv alkalmazandó A. Rendón Marín és lengyel állampolgárságú lányának helyzetére, de nem alkalmazandó sem A. Rendón Marín és spanyol állampolgárságú fiának helyzetére, sem pedig CS és brit állampolgárságú gyermekének helyzetére: ezek a gyerekek ugyanis mindig az állampolgárságuk szerinti tagállamban tartózkodtak. Kizárólag A. Rendón Marín és lengyel állampolgárságú lánya részesülhet tehát az irányelv értelmében vett tartózkodási jogban.

A Bíróság ezt követően jelzi, hogy az EUM-Szerződés az uniós polgár jogállását biztosítja mindenki számára, aki valamely tagállam állampolgára. E jogállás értelmében minden uniós polgár jogosult a tagállamok területén szabadon mozogni és tartózkodni. Következésképpen a Bíróság megállapítja, hogy A. Rendón Marín fia és CS gyermeke, akik uniós polgárok, részesülhetnek ilyen jogban. A Bíróság kifejti, hogy az EUM-Szerződéssel ellentétes minden olyan nemzeti intézkedés, amely megfoszthatja az uniós polgárokat az uniós polgár jogállásuk révén biztosított jogok tényleges élvezetétől. Ilyen megfosztásra kerül sor, amikor a tartózkodási engedély nem uniós tagállam állampolgárával szembeni megtagadása vagy utóbbi kiutasítása azzal a hatással jár, hogy gyermeke, aki uniós polgár és aki felett kizárólagos felügyeletet gyakorol, arra kényszerül, hogy elkísérje őt, következtésképpen pedig hogy elhagyja az Unió területét.

Mindazonáltal a Bíróság kifejti, hogy az uniós polgár jogállása nem érinti a tagállamok azon lehetőségét, hogy az uniós polgárok vagy családtagjaik tartózkodási jogától (függetlenül attól, hogy e jog gyakorlására az irányelv vagy a Szerződés alapján kerül sor) való eltérést különösen közrendi vagy közbiztonsági okokból igazolják. Az ilyen eltérésnek tiszteletben kell tartania a Chartát, az arányosság elvét, és az érintett egyén személyes magatartásán kell alapulnia annak eldöntése érdekében, hogy e magatartás valódi, közvetlen és kellően súlyos veszélyt jelent-e a fogadó tagállam társadalmára. Annak értékelése céljából, hogy ez az eltérés megfelel-e az arányosság elvének, figyelembe kell venni bizonyos feltételeket, nevezetesen a tartózkodás időtartamát, az életkort, az egészségi állapotot, a családi és gazdasági helyzetet, a társadalmi és kulturális integrációt, az állampolgárnak a származási országával fennálló kapcsolatai mértékét és a bűncselekmény súlyossági fokát.

Ami A. Rendón Marín helyzetét illeti, a Bíróság elmagyarázza, hogy büntetőjogi felelősségének 2005-ben történő megállapítása önmagában nem indokolhatja a tartózkodási engedély megtagadását, anélkül hogy értékelnék a személyes magatartását és azt a közvetlen veszélyt, amelyet a közrendre vagy a közbiztonságra jelenthet.

Egyébiránt a Bíróság megengedi, hogy valamely tagállam kivételes körülmények között elfogadhasson kiutasítási intézkedést a közrend fenntartására és a közbiztonság megőrzésére vonatkozó kivételre való hivatkozással, mivel ezeket a fogalmakat szigorúan kell értelmezni. Az ilyen kiutasítási

³ Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK,

a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv.

intézkedés igazolásához azt szükséges **mérlegelni**, hogy tekintettel a nem uniós tagállam olyan állampolgára által elkövetett bűncselekményekre, aki kiskorú uniós polgár felett kizárólagos felügyeletet gyakorol, **személyes magatartása olyan valódi, közvetlen és kellően súlyos veszélyt jelent-e, amely sértheti a társadalom valamely alapvető érdekét.** E tekintetben figyelembe kell venni a fent kifejtett feltételeket. A Bíróság úgy ítéli meg, hogy CS esetében a brit bíróság feladata a nő **veszélyességének konkrét mértékét értékelni a fennálló érdekek mérlegelésével** (nevezetesen az arányosság elve, a gyermek mindenek felett álló érdeke, valamint az alapvető jogok, amelyek tiszteletben tartását a Bíróság biztosítja).

3.
Ügyszám: *Az Európai Unió Bírósága 2016. március 17-ei ítélete a C-695/15. PPU. sz. ügyben*

Tárgy: Előzetes döntéshozatal – Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás – 604/2013/EU rendelet – A nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok – A 3. cikk (3) bekezdése – A tagállamok joga a kérelmező biztonságos harmadik országba küldésére – 18. cikk – A kérelmező visszavétele esetén a tagállamnak a kérelem megvizsgálására vonatkozó kötelezettségei – 2013/32/EU irányelv – A nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárások – A nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálása.

Az ügy:

A pakisztáni állampolgárságú Shiraz Baig Mirza 2015 augusztusában jogellenesen lépett be Szerbia irányából Magyarország területére. 2015. augusztus 7-én előterjesztette nemzetközi védelem iránti első kérelmét Magyarországon. Ezen eljárás alatt S. B. Mirza elhagyta a magyar hatóságok által számára kijelölt tartózkodási helyet. Egy 2015. október 9-i határozatban e hatóságok azzal az indokkal szüntették meg e kérelem vizsgálatát, hogy azt a kérelmező hallgatólagosan visszavonta.

Ezt követően S. B. Mirzát a Cseh Köztársaságban feltartóztatták, miközben Ausztriába szándékozott beutazni. A cseh hatóságok kérték Magyarországtól az érintett visszavételét, amely kérésnek Magyarország eleget tett. S. B. Mirza ezt követően nemzetközi védelem iránti második kérelmet terjesztett elő Magyarországon. 2015. november 19-én a magyar hatóságok mint elfogadhatatlant elutasították S. B. Mirza kérelmét, annak érdemi vizsgálata nélkül. Úgy ítélték meg ugyanis, hogy a kérelmező vonatkozásában Szerbia biztonságos harmadik országnak tekintendő.

S. B. Mirza keresetet nyújtott be e határozat ellen a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz (Magyarország). E bíróság azt a kérdést teszi fel a Bíróságnak, hogy S. B. Mirza biztonságos harmadik országba küldhető-e annak ellenére, hogy a cseh hatóságokat feltehetően nem tájékoztatták a nemzetközi védelmet kérelmező személyek biztonságos harmadik országnak való átadására vonatkozó magyar szabályozásról és gyakorlatról.

Mivel S. B. Mirza jelenleg őrizetben van, a Bíróság ezen ügyet az eljárási szabályzata szerinti sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárásban bírálta el.

A döntés:

1) Az egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló, 2013. június 26-i 604/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 3. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező biztonságos harmadik országba való küldésére vonatkozó jogot azt követően is gyakorolhatja valamely tagállam, hogy ez utóbbi tagállam – e rendelet alapján, visszavételi eljárás keretében – elismerte az azon kérelmező által benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért fennálló felelősségét, aki a nemzetközi védelem iránti első kérelmére vonatkozó érdemi határozat meghozatala előtt elhagyta e tagállamot.

2) A 604/2013 rendelet 3. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes a nemzetközi védelmet kérelmező biztonságos harmadik országba való küldése, amennyiben az említett kérelmezőt a felelős tagállamnak átadó tagállamot a visszavételi eljárás során nem tájékoztatták a felelős tagállamnak a kérelmezők biztonságos harmadik országba küldésére vonatkozó szabályozásáról és az illetékes hatóságai e területen irányadó gyakorlatáról.

3) A 604/2013 rendelet 18. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező visszavétele esetén e rendelkezés nem követeli meg, hogy a kérelme megvizsgálására irányuló eljárást abban a szakaszban folytassák, amelyben az félbeszakadt.

A döntés indokolása:

A Bíróság ítéletében mindenekelőtt rámutat arra, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező biztonságos harmadik országba való küldésére vonatkozó jogot azt követően is gyakorolhatja valamely tagállam, hogy ez utóbbi – a „*Dublin III*”-rendelet⁴ alapján, visszavételi eljárás keretében – elismerte az azon kérelmező által benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért fennálló felelősségét, aki a nemzetközi védelem iránti első kérelmére vonatkozó érdemi határozat meghozatala előtt elhagyta e tagállamot.

A Bíróság ezt követően megállapítja, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező visszavételi eljárása keretében a „*Dublin III*”-rendelet nem írja elő a felelős tagállam (Magyarország) számára azon kötelezettséget, hogy tájékoztassa az

⁴ Egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló, 2013. június 26-i 604/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet.

átadó tagállamot (a Cseh Köztársaság) a kérelmezők biztonságos harmadik országba küldésére vonatkozó nemzeti szabályozásának tartalmáról vagy az e területen irányadó közigazgatási gyakorlatáról.

A Bíróság azt is hangsúlyozza, hogy a két érintett tagállam közötti, erre vonatkozó információcsere hiánya nem sérti a kérelmező számára az uniós jog által az átadásra vonatkozó határozattal és a nemzetközi védelem iránti kérelemre vonatkozó határozattal szemben biztosított hatékony jogorvoslat-hoz való jogot.

Végül a Bíróság megállapítja, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező azon joga, hogy a jelenlegihez hasonló helyzetben a kérelme tárgyában – akár a félbeszakadt eljárásban, akár egy olyan új eljárásban, amely nem kezelhető ismételt kérelemként – jogerős határozatot hozzanak, nem jelenti a felelős tagállam azon lehetőségtől való megfosztását, hogy a kérelmet elfogadhatatlannak nyilvánítsa, sem az arra való kötelezést, hogy a kérelem vizsgálatát az eljárás meghatározott szakaszában folytassa.

II.

A Kúria döntései:

II.a.)

A Kúria Önkormányzati Tanácsának döntése:⁵

Ügyszám: *Köf5023/2016/4.*

Tárgy: önkormányzati rendeletalkotás garanciális szabályai
Vizsgált jogszabály: Érd Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlésének a szennyvízelvezető hálózatba történő utólagos bekötés szabályairól szóló 13/2010. (II. 26.) önkormányzati rendelete

Törvényességi probléma:

A Pest Megyei Kormányhivatal (a továbbiakban: indítványozó) – miután a törvényességi felhívása nem vezetett eredményre – a Kúriához fordult, s kezdeményezte Érd Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlésének a szennyvízelvezető hálózatba történő utólagos bekötés szabályairól szóló 13/2010. (II. 26.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Ör.) törvényességi vizsgálatát és megsemmisítését.

Az Ör. bevezető rendelkezései szerint Érd Megyei Jogú Város Közgyűlése a rendeletet „a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 16. § (1) bekezdése alapján, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 28. § (2) bekezdésének végrehajtására, a közműves ivóvízellátásról és a közműves szennyvízelvezetéséről szóló 38/1995. (V. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) rendelkezéseivel összhangban alkotta meg”.

Az indítványozó kifejtette, hogy a 2012. december 31-ig hatályos Ötv. az Ör. bevezető rendelkezésében hivatkozott

szabálya általánosságban adott felhatalmazást önkormányzati rendelet megalkotására.

Az Étv. 28. § (2) bekezdése önkormányzati hatósági határozat meghozatalára és nem rendeletalkotásra ad felhatalmazást. Az Étv. 2009. július 1. napja előtt rendelkezett úgy, hogy a hozzájárulás mértékét és a megfizetés módját a települési önkormányzat rendelettel szabályozza.

Az Ör. bevezető rendelkezésében és az 1. § (4) bekezdésében utalás történik a Korm. rendeletre is, amely jogszabályt a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 58/2013. (II.27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vksztv. vhr.) 101. § a) pontja 2013. március 1-jétől hatályon kívül helyezte.

Az indítványozó felhívta a jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet (a továbbiakban: Jsztv.) 54. § (1) bekezdését, melynek – véleménye szerint – nem felel meg az Ör., mivel olyan törvényekre utal, amely a tárgy szerint nem ad felhatalmazást önkormányzati rendeletalkotásra. Hivatkozott a kormányhivatal a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 8. § (1) és (2) bekezdésére is, amely szerint nem lehet módosítani jogszabály bevezető rendelkezését, azaz a bevezető rendelkezés módosítással sem korrigálható.

Az indítványozó idézte az Ör. 1. § (1) bekezdését, 2. § (1) bekezdését, 3. § (3), (4) és 4a) bekezdését, 3. § (7) bekezdését, valamint a 4. § (1) bekezdését és (2) bekezdés d) pontját. E szabályokat ütköztette az Étv. 1. § (2) bekezdésébe, 2. § 18. pontjába, a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Vgt.) 1. sz. mellékletének 3. pontjába, valamint az 1. sz. melléklet 26. és 26a. pontjába. Mindezek alapján levonta azt a következtetést, hogy a szennyvízelvezető- vagy csatornahálózat, mint sajátos építményfajta egyben közcélú vízi létesítmény is, amely a Vgt. szabályozási körébe tartozik. A kormányhivatal szerint ebből az következik, hogy az Ör. esetében nem lehet hivatkozási alapként tekinteni az Étv. 28. §-át.

A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény 29. § (1) bekezdése szerint fizetési kötelezettséget előírni, illetve a kötelezettek körét, a kötelezettség mértékét, a kedvezmények-, mentességek körét és mértékét megállapítani kizárólag törvényben, vagy törvényi felhatalmazás alapján önkormányzati rendeletben lehet. A Kormányhivatal szerint ez a konkrét törvényi felhatalmazás az Ör. tekintetében hiányzik. A vonatkozó törvényi rendelkezések alapján megállapítható, hogy törvény utólagos közmű-csatlakozási hozzájárulás, vagy bármely más névvel illetett eljárási díj önkormányzati rendelkezésben történő megállapítására nem ad felhatalmazást. Az önkormányzat tehát egy, már törvényi és kormányrendeleti szinten szabályozott jogintézményről rendelkezett, figyelmen kívül hagyta annak előírásait, továbbá felhatalmazás nélkül állapított meg fizetési kötelezettséget a lakosok számára. A kormányhivatal megjegyezte, hogy a Korm. rendelet 2013. február 28. napjáig hatályos 4. § (1) bekezdése kifejezetten a szolgáltatót hatalmazta fel arra, hogy a bekötés feltételeit – ideértve a bekötésért fizetendő díjat is – meghatározza.

A 2013. március 1-jétől hatályos Vksztv. vhr. 55. § (1) bekezdése szerint a víziközmű-törzshálózat mentén fekvő in-

⁵ A döntést BALOGH Zsolt (kúriai bíró) dolgozta fel.

gatlanoknak a víziközmű-hálózatba történő bekötését a víziközmű-szolgáltatónál az ingatlan tulajdonosa, vagy egyéb jogcímen használója, az ingatlan tulajdonosának írásbeli hozzájárulásának birtokában kezdeményezheti. Ezen szakasz (5) bekezdése szabályozza az eljárás további rendjét, a szabályozás egyértelműsíti, hogy a vízi-közmű-hálózatba való bekötési igény felmerülése az igénylő és a szolgáltató között keletkeztet kapcsolatot, jogviszonyt. Figyelembe véve a a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény (a továbbiakban: Vksztv.) 9. § (1) bekezdését, valamint 72. § (2) bekezdését a kormányhivatal szerint az önkormányzat Képviselő-testülete nem jogosult a vízi-közmű fejlesztési hozzájárulás, illetve rácsatlakozási hálózatfejlesztési díj összegének a meghatározására, tekintve, hogy a közművezetékre utóbb rákötni szándékozóval nem az önkormányzat, hanem a szolgáltató áll közvetlen kapcsolatban.

Mindezek alapján kérte az Ör. törvényességi vizsgálatát és egészének megsemmisítését.

A döntés:

A Kúria Önkormányzati Tanácsa az Ör. egészét megsemmisítette. A döntés elvi éllal mutatott rá, hogy az önkormányzati rendelet bevezető részében pontosan utalni kell azokra a törvényekre, amelyek felhatalmazásán az önkormányzati rendelet nyugszik. Amennyiben a helyi önkormányzat eredeti jogalkotói hatáskörében adta ki a rendeletet, a bevezető részéből annak is egyértelműen ki kell derülnie.

A döntés indoka:

Az indítvány alapján a Kúria Önkormányzati Tanácsa elsőként a felhatalmazó rendelkezésekkel kapcsolatos indítványozói felvetésekkel foglalkozott.

Az Ötv. egykor hatályban volt 16. § (1) bekezdése szerint a képviselő-testület a törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, továbbá törvény felhatalmazása alapján, annak végrehajtására önkormányzati rendeletet alkot. Ez a szabály jelenleg az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdésben szerepel a következő szöveggel: feladatkörében eljárva a helyi önkormányzat törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, illetve törvényben kapott felhatalmazás alapján önkormányzati rendeletet alkot.

Az önkormányzat rendeletalkotási jogosultsága így lehet eredeti (törvény által nem szabályozott társadalmi viszonyok rendezése) és felhatalmazáson nyugvó. Amennyiben az önkormányzati rendelet megalkotása felhatalmazáson alapul, úgy a rendelet bevezető részében meg kell jelölni (egykor az Ötv. jelenleg az Alaptörvény fenti rendelkezéseiből is következően) a rendeletalkotásra felhatalmazó törvényt. A felhatalmazó rendelkezés csak törvény lehet (alacsonyabb szintű jogszabály nem). Ezt a követelményt a Jszt. 54. § (1) bekezdése az alábbiakban határozza meg: a nem eredeti jogalkotói hatáskörben megalkotni tervezett rendelet bevezető részében egyértelműen meg kell jelölni a jogszabály egyes rendelkezéseinek a megalkotásához szükséges valamennyi olyan fel-

hatalmazó rendelkezést megállapító jogszabályi rendelkezést, amely alapján a rendeletet kiadják.

Tehát felhatalmazás alapján kiadott önkormányzati rendeletben nem elegendő csupán az önkormányzati jogalkotás általános kereteit meghatározó [korábban az Ötv. 16. § (1) bekezdésében, majd az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdésében található] szabályokra utalni.

Az Ör. bevezető rendelkezése az Étv. 28. § (2) bekezdését jelöli meg további felhatalmazó törvényként, valamint utal a Korm. rendelet rendelkezéseivel való összhangra. Az Étv. 28. § (2) bekezdésére utalással a bevezető rész egyértelművé teszi, hogy az önkormányzat nem eredeti jogalkotói hatáskörében, hanem „törvény végrehajtására” alkotta meg a rendeletet.

Az Ör. 2010. február 26-án került kihirdetésre. Az Étv. 28. § (2) bekezdése az Ör. megalkotása idején és jelenleg is hatályosan az alábbiak szerint rendelkezik: „Ha a kiszolgáló utat, illetőleg közművet a települési önkormányzat megvalósította, annak költségét részben vagy egészben az érintett ingatlanok tulajdonosaira átháríthatja. A hozzájárulás mértékéről és a megfizetés módjáról a települési önkormányzat képviselő-testülete hatósági határozatban dönt. Az útépitési és közművesítési hozzájárulás nem róható ki, ha az út- és közműépítéshez szükséges terület kialakítása érdekében korábban lejegyzett telekrészért járó kártalanítás összegének megállapítása során az út és a közmű megépítéséből eredő értéknövekedést figyelembe vették.”

A fentiek alapján megállapítható, hogy az Étv. Ör. megalkotáskor és jelenleg is hatályos 28. § (2) bekezdése sem adott törvényi felhatalmazást a szennyvízelvezető hálózatba történő utólagos bekötés szabályozására; a felhatalmazás pusztán az egyedi ügyeket érintő önkormányzati hatósági határozat meghozatalára vonatkozik, ami a hozzájárulás mértékére és a megfizetés módjára terjedhet ki. Önkormányzati hatósági ügy meghatározására vonatkozó törvényi szabály nyilvánvaló, hogy nem foglalja magában az adott tárgykörre vonatkozó rendeletalkotásra való felhatalmazást.

Az Ör. bevezetőjében szereplő Korm. rendeletet pedig értelemszerűen nem lehet az Ör. megalkotására felhatalmazó jogszabálynak tekinteni (mivel felhatalmazást csak törvény adhat).

A fentiek alapján megállapítható, hogy az Ör. olyan jogszabályokra utal a bevezető részében amelyek nem hatalmazták fel az adott tárgyban rendeletalkotásra.

A Kúria Önkormányzati Tanácsa több döntésben, így a Köf.5031/2014/3. számú határozatában megállapította: a felhatalmazó rendelkezések önkormányzati rendelet bevezetőjében való pontos megjelölése az önkormányzati rendeletalkotás fontos garanciája, mert ahogy a Kúria korábbi döntésében megállapította, ez alapján lehet eldönteni, hogy az önkormányzati rendelet igazodik-e a felhatalmazó jogszabály által elérendő célhoz, tárgyhoz és keretekhez. A Köf.5.021/2013/4. számú határozat szerint a végrehajtási jelleggel megalkotott önkormányzati rendelet esetében a felhatalmazó jogszabály megjelölése érvényességi kellék, mert az önkormányzat csak annak közbejöttével válik normaalkotóvá. Önálló cél hiányában igazodik a felhatalmazó jogszabály által elérendő célhoz, tárgyhoz és keretekhez. (Indokolás 9. pont).

A rendeletek bevezetőjében szereplő felhatalmazó rendelkezések fontosságát hangsúlyozza a Jat. 8. § (2) bekezdése, amikor kimondja, hogy nem lehet módosítani a rendelet bevezető részét. A felhatalmazó jogszabály pontos megjelölése az IRM rendelet 52. § (2) bekezdés *a) pontja* szerint is a jogszabály megalkotáshoz szükséges érvényességi kellék.

Mindezeket megerősítette a Kúria a Köf.5044/2015/3. számú határozatában. Ezen döntés elvi tartalma szerint az önkormányzati rendelet bevezető részében pontosan utalni kell azokra a törvényekre, amelyek felhatalmazásán az önkormányzati rendelet nyugszik. Ez a döntés nyomatékosította, hogy ha a felhatalmazásként megjelölt jogszabályok hatályukat veszítették, ez önmagában még nem vezet a törvényellenesség megállapításához akkor, ha az adott tárgyban más törvények a felhatalmazást továbbra is tartalmazzák. Törvényellenesség azonban megállapítható, ha a felhatalmazó rendelkezések eredetileg sem feleltek meg a bevezetővel szemben támasztott jogszabályi követelményeknek [Indokolás (20)] Jelen esetben ezzel állunk szemben, azaz az Ör. bevezetőjében megjelölt törvényi rendelkezések alapján az önkormányzat az Ör-t nem alkothatta volna meg.

Megalapozott a Kormányhivatalnak a Gstv. 29. § (1) bekezdésre hivatkozása is. E szabály értelmében fizetési kötelezettséget előírni, a fizetésre kötelezettek körét, a fizetési kötelezettség mértékét, a kedvezmények, mentességek körét és mértékét megállapítani kizárólag törvényben, vagy törvény felhatalmazása alapján önkormányzati rendeletben lehet, kivéve ha az Európai Unió kötelező jogi aktusa vagy nemzetközi szerződés eltérően rendelkezik. Az Ör. 2. § (1) bekezdése értelmében: „Az érdekeltségi egység tulajdonosa érdekeltségi egységeként – a jelen rendelet szabályai szerint – a szennyvízelvezető hálózatra történő utólagos csatlakozásért hozzájárulást köteles fizetni.” A 2. § (2) bekezdés kimondja: „Az utólagos csatlakozási hozzájárulás megfizetése alól mentes, aki korábban még nem kötött rá a szennyvízelvezető hálózatra és e rendelet hatályba lépésekor az adott érdekeltségi egység vonatkozásában a hozzájárulás megfizetését igazolni tudja.” A 2. § (3) bekezdése alapján: „Az utólagos közműcsatlakozási hozzájárulás kiszámításának módját jelen rendelet 1. számú melléklete tartalmazza.” Az Ör. 3. §-a hozzájárulás mértékére és megfizetésére vonatkozó szabályokat tartalmazza.

Mint fentebb bemutatásra került önkormányzati rendeletbe történő fizetési kötelezettség előírásához törvényi felhatalmazás szükséges. Ilyen törvényi felhatalmazást az önkormányzat nem tudott felmutatni, így a felhatalmazó törvényi rendelkezés hiánya az Ör. tartalmában is tükröződik. Az Ör. ezáltal ellentétes a Gstv. 29. § (1) bekezdésével is.

Az Ör. bevezetője utal a Korm. rendelettel való összhangra. A Korm. rendeletre utalás megjelenik az Ör. tételes rendelkezései között is. Az Ör. 1. § (4) bekezdése értelmében: „Jelen rendelet hatálya nem terjed ki a 38/1995. (IV. 05.) Korm. rendelet 4. § (2) bekezdésében meghatározott gazdálkodó szervezet által fizetendő víziközmű-fejlesztési hozzájárulásra, melynek felhasználásáról az Önkormányzat és az Üzemeltető külön megállapodást köt.” A Korm. rendeletet 2013. március 1-ével hatályon kívül helyezte a Vksztv. vhr. 101. § a) pontja. Tehát a hatályos Ör. tételes rendelkezései között olyan alkalmazandó szabályra utal, amely már nincs hatályban. A Jat. 2. § (1)

bekezdése szerint a jogszabálynak a címzettek számára egyértelműen értelmezhető szabályozási tartalommal kell rendelkeznie. A Kúria gyakorlata szerint sérti a Jat. 2. § (1) bekezdését, ha az önkormányzati rendelet olyan jogszabályhelyre utal, amely a címzettek számára értelmezési bizonytalanságot okoz (lásd pl. a Köf.5040/2014/4. számú határozatot). Ilyen értelmezési bizonytalanságot okozó rendelkezésnek tekinthető az Ör. már nem hatályos Korm. rendeletre utaló rendelkezése is, ami a Jat. 2. § (1) bekezdését sérti.

Az Ör. megalkotására vonatkozó – egyben tartalmára is kiható – felhatalmazás hiánya miatt a Kúria megállapította az Ör. egészének törvényellenességét. Mivel a törvényellenesség a fent bemutatott érvek alapján fennáll, ezért a Kúria már nem foglalkozott érdemben a Kormányhivatal azon további felvetésével, amely az Ör.-nek a víziközmű-hálózatba való bekötési igény felmerülése esetén az igénylő és a szolgáltató közötti jogviszonyt törvényi és kormányrendeleti szinten szabályozó jogszabályokkal (Vksztv., Vgt., Vksztv. vhr.) való ellentétét is valószínűsítette.

Mindezek alapján a Kúria Önkormányzati Tanácsa a Bszi. 55. § (2) bekezdés *a) pontja* alapján az Ör-t megsemmisítette.

II.b.)

A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság döntése:⁶

Az ügy száma: Kfv.V.35.513/2016/9.

A per tárgya: jövedéki adóügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás:

A Megyei Rendőr-főkapitányság és a Nemzeti Adó-és Vámhivatal Megyei Vám- és Pénzügyőri Igazgatóság (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) járőrei közös ellenőrzés során 2015. február 13-án a Ny., B. úton található körforgalom előtt a felperes tulajdonát képező és általa vezetett személygépkocsit vizsgálat alá vonták. A gépjármű utasterében a szőnyeg alatt, a csomagtartóban, illetve a pótkerék helyén összesen: 3.410 doboz magyar adójegy nélküli cigarettát találtak. A felperes a jövedéki termékek eredetét, adózott voltukat nem tudta igazolni, azt adta elő, hogy előző nap az út melletti árokban lelt rájuk, bepakolta a kocsiba, mert nem tudta, mit kezd majd velük.

Az elsőfokú hatóság a 2015. február 17. napján kelt határozatával a felperest jövedéki bírság megfizetésére kötelezte.

E határozattal szembeni fellebbezéséhez a felperes benyújtotta G. J. magánszemély közjegyzőnél tett vallomását, amely szerint ő helyezte el a cigarettát a gépkocsiban annak tulajdonosa tudta és beleegyezése nélkül.

Az alperes a 2015. március 25-én kelt határozatával az elsőfokú határozatot megsemmisítette és az elsőfokú hatóságot új eljárásra kötelezte. Indokolása szerint (egyebek mellett) meg

⁶ A döntést DARÁK Péter (a Kúria elnöke) szerkesztette

kell vizsgálni, hogy a jövedéki bírság a felperes és a magánszemély terhére az egyetemlegesség szabályai szerint kiszabható-e.

A megismételt eljárásban eljáró elsőfokú hatóság a 2015. április 30. napján kelt határozatával a felperest magyar adójegy nélküli jövedéki termék birtoklása miatt 3.819.200 Ft jövedéki bírság megfizetésére kötelezte. Indokolása szerint az ügyben keletkezett új tényállási elem: a magánszemély cselekménye és annak adójogi felelőssége külön eljárásban kerül elbírálásra.

A fellebbezés folytán eljáró alperes a 2105. június 18-án meghozott határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.

Döntését a jövedéki adóról és jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 2003. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Jöt.) 114. § (1) bekezdése *b*) pontja, (2) bekezdés *b*) és *c*) pontjai, (3) bekezdése, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 5:1. § (1)-(3) bekezdései, 5:2. §-a alapján hozta meg.

Indokolása szerint felperes és a magánszemély a cigaretták vonatkozásában külön-külön megvalósított jövedéki törvénysértésekkel külön-külön tartoznak felelősséggel. A felperes az adózatlan jövedéki termék birtoklásával jövedéki törvénysértést követett el, amely miatt bírságfizetésre köteles.

A kereset:

A felperes keresetében a másodfokú határozat hatályon kívül helyezését, illetve az alperes új eljárásra kötelezését kérte. Vitatta, hogy a feltalált cigaretták birtokosának minősülne, sérelmezve, hogy a hatóság „*ugyanazon termék után kétszer állapított meg azonos mértékű jövedéki bírságot. A Jöt. 116/B. § (1), (3) bekezdései ugyanis a társkötelezettekre az egyetemleges felelősség megállapítása mellett csak egyszer szabályoznak lehetőséget bírság kiszabására.*”

A per tárgyalásának felfüggesztése iránt kérelmet terjesztett elő arra hivatkozással, hogy a perbeli tényállás miatt elene és a magánszeméllyel szemben büntető eljárás indult, amelyben meghozandó ítélet előkérdése a közigazgatási bíróság ítéletének. E kérelmét a per során visszavonta.

Az elsőfokú ítélet:

Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletével a keresetet elutasította.

Indokolása szerint a hatóság a teljes körűen feltárt tényállás alapján az alkalmazott jogszabályok helytálló értelmezésével állapította meg, hogy a birtokosi minőséget a dolog feletti tényleges hatalom alapján kell megítélni, ami a felperes esetében kétséget kizáróan fennállt, a birtoklás tudatának, vagy a birtoklásra irányuló akaratának a hiányára tekintet nélkül. A felperes a cigaretták birtokosának, szállítójának minősül, így felelősége a Jöt. 114. § (1) bekezdés *b*) pontjában foglalt, objektív, kimentést nem tűrő felelősségi alakzat alapján fennáll.

Az egyetemlegesség kérdésében kifejtette, hogy felperes a tettenérés időpontjában a jövedéki terméket birtokolta, szállította, míg a magánszemély a megelőző napra, és a felperes

cselekményétől térben és időben elkülönült magatartásra tett elismerő nyilatkozatot (a cigarettákat a felperes tudta és beleegyezése nélkül bepakolta a gépkocsiba). Cselekményeik térben és időben elkülönülnek, így az alperes helytállóan döntött akként, hogy a Jöt. 116/B. § (1) bekezdésében szabályozott egyetemlegesség nem alkalmazható.

A felülvizsgálati kérelem:

A felperes felülvizsgálati kérelmében az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását kérte.

Előadta, hogy a Ny.-i Járásbíróság büntető perben 2016. március 8-án meghozott és 11-én jogerőre emelkedett ítéletében társtettesként (Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 13. § (3) bekezdése) orgazdaság büntetőjében megállapította a bűnösségét. Álláspontja szerint, ha a büntető bíróság a társtettesi magatartást megállapította, arról a Jöt. 116/B. § (1) bekezdése alkalmazásával az alperesnek is akként kellett volna döntenie, a Jöt. ugyanis nem szabályoz lehetőséget ugyanazon termék után azonos mértékű bírság kétszeri kiszabására. A hatóság és az elsőfokú bíróság megsértette még a Ptk. alkalmazott jogszabályhelyeit is, mivel közöttük és a cigaretták tényleges tulajdonosa közötti kapcsolatot a birtoklás kérdésében nem derítette fel.

Az alperes érdemi ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokolása:

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény III. fejezete rendelkezik a jogszabály területi, személyi és tárgyi hatályáról. A felperes által nem vitatott tényállás szerint az általa vezetett gépjárművéből belföldön a hatóság ellenőrzés során magyar zárjegy nélküli cigarettát talált elő, amely tényállás alapján a Jöt. területi, tárgyi és személyi hatályát meghatározó I. fejezetében foglaltak értelmében jövedéki ügyében a hatóság jogszerűen a Jöt. előírásait alkalmazta.

A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 324. § (1) bekezdése alapján közigazgatási perben is alkalmazandó a Pp. 4. § (1)-(2) bekezdése, amely rendelkezések szerint a bíróságot határozatának meghozatalában más hatóság döntése vagy a fegyelmi határozat, illetve az azokban megállapított tényállás nem köti. Ha jogerősen elbíralt bűncselekmény vagyoni jogi következményei felől polgári perben kell határozni, a bíróság a határozatában nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt.

Az elsőfokú bíróság nem állapította meg, hogy felperes a Ny.-i Járásbíróság ítéletében terhére rótt bűncselekményt (orgazdaság büntette) nem követte el, ugyanakkor a Pp. 2. § (1) bekezdésében foglalt feladatát teljesítette akkor, amikor a Pp. XX. fejezetének speciális rendelkezései alapján döntött a felülvizsgálni kért jövedéki határozatok jogszerűségéről a kereseti kérelem keretei (Pp. 215. §) között. A jogalkotó valamely magatartást több jogszabály alapján is minősíthet, így az a tény, hogy a perbeli tényállást a büntető bíróság a reá

vonatkozó törvény (Btk.) alapján elbírálta, nem képezte akadályát annak, hogy az elsőfokú bíróság a Jöt. alkalmazásával értékelje a jövedéki hatóságnak a szintén a perbeli tényállásra vonatkozóan meghozott határozatait.

A Kúria/Legfelsőbb Bíróság számos közzétett döntésében (KGD2007. 97., BDT2010. 2249. I., BH2003. 457., EBH2005. 1257.) kifejtette már, hogy a közigazgatási ügyben eljáró bíróságot a büntetőügyben hozott jogerős ítélet csak a bűnösség kérdésében köti, eltérő tényállást is megállapíthat, amelyet jogszerűen minősítheti további jogszabályok, pl.: adótörvények alapján. Az elsőfokú bíróság helytállóan rögzítette tehát ítéletében, hogy a hatóság jogszerűen alkalmazta a Jöt.-t, amelynek törvényhelyei, közöttük az egyetemleges kötelezésről is rendelkező 116/B. § (1) bekezdése mikénti alkalmazhatóságáról kellett a hatóságnak döntenie. A büntető bíróság ítéletének társtettséggel kapcsolatos részei jogi szabályozás hiányában nem írják elő jövedéki ügyben az egyetemlegesség kötelező alkalmazását.

A Kúria megállapította: a Pp. 221. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően az elsőfokú ítéletben megállapított tényállás a valósággal egyező, az alkalmazott jogszabályokat az elsőfokú bíróság helytállóan értékelte és alkalmazta, döntése a bírság jogalapja [Jöt. 114. § (1)-(2) bekezdései] és az egyetemlegesség kérdésében [Jöt. 116/B. § (1) bekezdés] jogszerű. Az ítélet jogi indokolása részletes, közérthető, kiegészítést nem igényel. A jövedéki ellenőrzés során az ügyféli körben a felperes volt jelen, az általa megvalósított cselekmény (birtoklás, szállítás) került értékelésre a Jöt. alapján, a felperes magatartásának más személy nem volt a részese, így az önállóan megvalósított jövedéki törvénysértéséért saját maga tartozik felelősséggel, amelyről a hatóság és az elsőfokú bíróság jogszerűen döntött. Az elsőfokú hatóság határozata egyértelmű abban, hogy a törvénysértést szankcionálta, és a felperes téves hivatkozásával ellentétben nem a termék után bírságolt.

Mindezek folytán a Kúria a Pp. 275. §-ának (4) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet – a mely a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályhelyeket nem sértette meg – hatályában fenntartotta.

A döntés elvi tartalma:

A Jöt. hatálya alá tartozó cselekmény körében az egyetemlegességről a hatóságnak a Jöt. alapján kell döntenie akkor is, ha a magatartást a büntető bíróság is elbírálta.

III.

Az Alkotmánybíróság döntése:⁷

Ügyszám: 3195/2016. (X. 11.) AB határozat (belső ügyszám: IV/778/2016.)

Tárgy: A Kúria Kfv.III.37.633/2015/5. sorszámú ítéletének [a továbbiakban: ítélet] alkotmányossági vizsgálata.

Alkotmányossági probléma:

Az alapügy lényege:

Az indítványozó erdővel borított ingatlanon gázkutakhoz létesített bekötővezeték, ezt megelőzően a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény (Bt.) 38. § (3) bekezdése alapján szolgalmi jog alapítását kezdeményezte. A közigazgatási (erdészeti) hatóság az erdő helyreállításának és a létesített vezeték elbontásának kötelezettségét írta elő, mert az indítványozó erdőhasználati engedélye lejárt, a határozatok indoklása szerint a felsorolt erdőterületeken az erdő rendeltetésszerű használatának akadályoztatására meghatározott határidő letelt, azonban az indítványozó nem kérelmezte az erdő igénybevételenek meghosszabbítását. Az indítványozó szerint az erdészeti igazgatóság e kötelezettség elrendelésével az indítványozó bányászolgalmi jogát figyelmen kívül hagyta. Az indítványozó szerint mind a hatósági, mind a bírósági eljárásban sérült az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított, tulajdonhoz való jog, mert a döntések bányászolgalmi jogát korlátozták, őt ugyanis alapjogi védelem illeti meg a bányászolgalmi joga vonatkozásában. Ezen túl az indítványozó szerint a Kúriának fel kellett volna oldania a hatóságok által teremtett ellentétes jogértelmezést, így biztosította volna a jogbiztonságot. Nem tudta ugyanis egyszerre végrehajtani a bányászolalomról szóló határozatot és az erdészeti hatóság erdő helyreállításáról szóló határozatait.

A döntés:

Az Alkotmánybíróság határozatában az ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában elutasította, egyebekben pedig visszautasította.

A döntés indokolása:

Az Alkotmánybíróságnak ez esetben a bányászolalom gyakorlása kapcsán azt kellett eldöntenie, hogy a korábban alaptörvényi értelemben vett tulajdonként megszerzett vagyoni értékű jog korlátozásáról van-e szó.

Ennek elbírálása során az alkotmánybíróságnak figyelembe kellett vennie az érintett területre előírt más jogszabályban foglalt további kötelezettséget. A kettő egymáshoz való viszonyát elemezve az Alkotmánybíróság álláspontja, hogy a bányászolgalmi jog más ingatlanra közérdekből alapított használati jog, azonban nem mentesíti a jogosultat a tevékenységéhez külön jogszabályban kötelezően előírt hatósági engedély(ek) megszerzése alól.

Az Alkotmánybíróság főként azért utasította el a tulajdonjog sérelmét állító panaszt, mert álláspontja szerint az Alaptörvény XIII. cikke alkalmazásában a bányászolgalmi jog más hatósági engedélytől függővé tett gyakorlása azt jelenti, hogy a bányászolgalmi jog tartalmához adott esetben a hatósági engedélyekben előírt jogosítványok és kötelezettségek is hoz-

⁷ A döntést SZABÓ Annamária Eszter (Alkotmánybíróság, tanácsadó) dolgozta fel.

zátartoznak. Önmagában a bányaszolgalmi jog erdő igénybevételére nem jogosít fel. Az Alaptörvény tulajdonhoz való alapjogként a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványokat védi. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy az Alaptörvény *P) cikkének* célja a nemzeti erőforrások (köztük az erdők) kiemelt védelmének a biztosítása, az erdők tulajdonjoga megszerzésének és hasznosításának a korlátai és feltételei e cél elérését kell, hogy szolgálják. Az alkotmánybírósági eljárás alapját képező ügy keletkezése az indítványozónak arra a magatartására vezethető vissza, amelynek következtében az erdő ideiglenes igénybevételének használatára kapott engedély – mint a bányaszolgalmi jog gyakorlásának előfeltétele – anélkül járt le, hogy azt kérelmére meghosszabbították volna, vagy véglegessé vált volna.

Az indítványozó az Alaptörvény *XV. cikk (1) bekezdésének* sérelmét is állította, a közigazgatási hatóságok eltérő tartalmú határozatának feloldhatatlansága miatt. Az Alkotmánybíróság szerint az ellentmondás nem feloldhatatlan, ugyanis az indítványozó kérhette volna a helyreállítási kötelezettség alóli felmentést, ám ezt elmulasztotta. A vizsgált esetben a Kúria ítéletei közötti ellentmondás fel sem veti az indítványozó és más jogalanyok közötti egyenlőség kérdését, az ítéletek jogszabály rendelkezésén alapulnak, azokra az igénybevétel meghosszabbítása iránti kérelem hiánya adott okot, a panaszban állított ellentmondás következményei pedig nem feloldhatatlanok.

Eltérő vélemények:

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró az alábbiak miatt nem értett egyet a döntéssel, ezért különvéleményt fogalmazott meg. A 785/B/1997. AB határozatban foglaltakra figyelemmel kellett volna az Alkotmánybíróságnak döntést hoznia. E határozat ugyanis „*a hatályos alkotmányos és magánjogi szabályozás alapján a bányaszolgalmal összefüggésben is irányadó. Ebből következően a támadott bírói ítélet és a tulajdonvédelem alkotmányos szabályozása közötti alkotmányjogi összefüggés hiánya miatt az indítvány érdemi vizsgálatának nem álltak fenn a feltételei.*” Az érdemi vizsgálatot a többségi döntéstől eltérően az Alaptörvény *B) cikkével* összefüggésben kellett volna lefolytatni.

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleményében kifejtette, hogy az alkotmányjogi panaszt vissza kellett volna utasítani. „*Az alkotmányjogi panaszt indítványozóként egy olyan Zrt. terjesztette elő, amelynek közvetett tulajdonosa – egy másik Zrt.-n keresztül – 100%-ban a Magyar Állam. Az indítványozó Magyarország legnagyobb kereskedelmi földgáztároló vállalataként négy biztonsági földalatti gáztároló létesítményt üzemeltet. E biztonsági földgáztárolók a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény 4. § (1) bekezdés l) pontja értelmében az állam kizárólagos tulajdonába tartoznak. Az alapügyben a kizárólagos állami tulajdonba tartozó egyik, pontosabban a négy közül a legnagyobb biztonsági földgáztároló közelében lévő gázzsűrítő vezeték által érintett erdőterületeknek engedély nélküli használata miatt indult az indítványozóval (jogelődjével) szemben hatósági eljárás. Az erdészeti kötelezés tárgyában ho-*

zott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatára irányuló közigazgatási perben egyik oldalon a jogsértés miatt elmarasztalt, kizárólagos állami tulajdont üzemeltető, kizárólagos állami tulajdonban álló gazdasági társaság, a másik oldalon a közigazgatási szerv, konkrétan a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal állt. A közigazgatási perben hozott bírói döntés ellen előterjesztett alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést – az Alkotmánybíróság megítélése szerint – egyedül arra vonatkozóan tartalmazott, hogy a bányafelügyelet hatósági kötelezése nyomán (megegyezéssel úton, vagy ennek hiányában hatósági határozattal) alapított »bányaszolgalmi jogra kiterjed-e az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított tulajdonjog védelme«. [Arra azonban, hogy az adott bírói döntést támadó konkrét alkotmányjogi panasz kapcsán valóban ezt kellett az Alkotmánybíróságnak alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vizsgálnia, az indokolás végkövetkeztetése lényegében maga rácafol: »a támadott bírói ítélet nem sértette az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való jogot. A bányaszolgalmi jogról a bírói döntés értelmében a bíróság által felülvizsgált határozatok nem rendelkeznek.« Márpedig ha a támadott, az erdészeti kötelezést felülvizsgáló bírói döntés nem érinti az indítványozó bányaszolgalmi jogát, akkor eleve fölösleges vizsgálni e támadott bírói döntés kapcsán a tulajdonhoz való jog sérelmét a bányaszolgalmi jog összefüggésében.] Feltételezve, de nem elfogadva az alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéseként azt, hogy a 100 %-os állami tulajdonban álló gazdasági társaság bányaszolgalmi jogára »kiterjed-e az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított tulajdonjog védelme«, az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz kapcsán az indítványozó indítványozói jogosultságát kellett volna mindenekelőtt megvizsgálnia. Mivel az alapügyben mindkét oldalon állami szereplő volt érintett, s egy hatósági engedély nélküli használat (erdőterület igénybevétele) volt az ügy tárgya, a bírói döntés ellen előterjesztett alkotmányjogi panasz kapcsán (figyelembe véve a panasz által állítólágon felvetett alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést) arról kellett volna az Alkotmánybíróságnak állást foglalnia, hogy az indítványozó jogosult volt-e egyáltalán – az Alaptörvényben biztosított konkrét jogának sérelmére hivatkozva – alkotmányjogi panasz-eljárást kezdeményezni. Vizsgálandó lett volna, hogy az indítványozó kezdeményezhette-e egyáltalán (100 %-os állami tulajdonban álló gazdasági társaságként), hogy az Alaptörvényben biztosított jogát sértette a közigazgatási perben eljáró, igazságszolgáltatási hatalommal felruházott állami bíróság döntése [miközben az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése értelmében az alapvető jogok védelme az állam – kivétel nélkül, beleértve az állam tulajdont is – »elsőrendű kötelezettsége«]. A többségi határozat e lényeges kérdés vizsgálatának, bár kellett volna, nem tulajdonított kellő jelentőséget. Ezáltal mintegy fenntartás nélkül megengedhetővé tette azt, hogy az állam az állammal szemben kérjen (vélt) alapvető jogának sérelme miatt alapjogi jogvédelmet (ráadásul konkrétan olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek vélt kérdés kapcsán, amit, mint azt a többségi határozat lényegében maga is elismerte, a támadott bírói döntés eleve nem érintett). Az indítvány helyes megítélése érdekében érdemes lett volna figyelemmel lenni arra a német joggyakorlatra, amit a 3091/2016. (V. 12.) AB határozathoz fűzött különvélemény, illetve a 3179/2016. (IX. 26.) AB végzéshez fűzött párhuzar-

mos indokolás már bemutatott. Így – eltérően a többségi határozattól – az alkotmányjogi panasz befogadásának kérdését az alapjogi jogképesség alapján kellett volna megítélni. {A Német Szövetségi Alkotmánybíróság – külön erre vonatkozó szabályozás hiányában – szintén maga állapítja meg (jogértelmezés útján), hogy ki jogosult indítványozásra, ki »képes« alkotmányjogi panasz előterjesztésére (Beschwerdefähigkeit). Az állandó gyakorlat szerint csak a felhívott alapjog alanya nyújthat be alkotmányjogi panaszt [»wer Träger der angeblich verletzten Grundrechte oder grundrechtsähnlichen Rechte sein ... kann«; BVerfGE 3, 383 (391f); 6, 273 (277); 12, 6 (8); 21, 362 (367)]}. Az Alkotmánybíróságnak azt kellett volna tehát az alkotmányjogi panasz kapcsán vizsgálnia, hogy az indítványozó (állami tulajdonban álló gazdasági társaság) az általa hivatkozott alapjognak lehet-e egyáltalán alanya, hordozója, aminek sérelmére a támadott bírói döntés kapcsán hivatkozhat. Ha pedig az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jut, hogy nem, akkor indítványozói jogosultság hiánya miatt kell visszautasítania az alkotmányjogi panaszt.

Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-ában foglalt követelménynek sem felel meg, az alkotmányjogi panasz előterjesztője – az alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek értékelt kérdés kapcsán – indítványozási jogosultsággal sem rendelkezett, hiszen az indítványozó állami tulajdonban álló gazdasági társaság az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való jog sérelmére a támadott bírói döntés kapcsán (bányászolgalmi joggal összefüggésben) eleve nem is hivatkozhatott. Izgalmasabb és valóban alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vehetett volna fel ugyanakkor a támadott bírói döntés kapcsán az, hogy a legfőbb bírói fórum kiszámítható,

egységes jogértelmezésen alapuló joggyakorlatának hiánya sértet-e Alaptörvényben biztosított jogot (akár még a 100 %-os állami tulajdonban álló gazdasági társaság indítványozónak is). Az indítványozó alkotmányjogi panaszában érintőlegesen felteszi ezt a kérdést, hivatkozva az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének, a törvény előtti egyenlőség szabályának a sérelmére (úgy azonban, hogy nem fejtí ki: az egyenlőtlenség kik között, milyen szempontból áll fenn, s valóban nincs-e az állítólagos diszkriminációnak semmilyen alkotmányos indoka). E kérdés korábbi határozatában az Alkotmánybíróság is már fontos, alapjogot valóban érintő kérdésnek tekintette, de nem az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése, hanem lényegében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése kapcsán. Az Alkotmánybíróság a 3173/2015. (IX. 23.) AB határozatában megállapította: »Az EJEB a bíróságok jogértelmezésével összefüggő ügyekben a jogértelmezés állított hibáját kizárólag akkor vizsgálja, hogy ha az a tisztességes eljárás más részjogosítványával [például: nyilvános tárgyaláshoz való jog [Ryabykh kontra Oroszország (52854/99), 2003. július 24.], vagy a bíróságok kiszámítható, egységes értelmében alapuló joggyakorlatának hiányával [Beian kontra Románia (30658/05), 2007. december 6.] összefüggésben eredményezi a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét.« (Indokolás [51]) Jelen esetben ugyanakkor az indítvány ennek az alapjognak a vizsgálatára nem irányult, mi több, alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló határozott (részletesen indokolt) kérelmet e kérdés vonatkozásában nem is tartalmazott, ezért az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése sérelmének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdése alapján vissza kellett utasítania.